

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. liepos 1 d.
(OR. en)

10587/22

Tarpinstitucinė byla:
2022/0206 (NLE)

EDUC 257
SOC 426
EMPL 285
JEUN 137

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. birželio 30 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriatui
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 316 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl veiksmingų būdų pasiekti gerus mokymosi rezultatus

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 316 final.

Pridedama: COM(2022) 316 final

Briuselis, 2022 06 30
COM(2022) 316 final

2022/0206 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl veiksmingų būdų pasiekti gerus mokymosi rezultatus

(Tekstas svarbus EEE)

{SWD(2022) 176 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

„Noriu, kad Europa siektų daugiau socialinio teisingumo ir gerovės. Tai vienas iš pamatinių mūsų Sąjungos pažadų.“
Pirmininkė U. von der Leyen, Politinės gairės

Švietimo ir mokymo sistemos gali ir turėtų atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant, kad Europos visuomenė būtų teisingesnė, įtraukesnė ir klestėtų. Švietimas gali padėti stiprinti socialinę sanglaudą ir užtikrinti, kad ES ekonomika taptų atsparesnė: mokslinių tyrimų duomenimis, mažas pajamas gaunančių grupių vaikų ir jaunimo galimybės gauti kokybišką išsilavinimą padeda spręsti nedarbo problemą ir nutraukti iš kartos į kartą perduodamą skurdą. Tačiau šiuos tikslus galima pasiekti tik jei švietimo ir mokymo sistemos bus iš tiesų teisingos ir įtraukios. Mokyklos turi užtikrinti, kad visi besimokantys asmenys turėtų galimybę pasiekti savo tikslus ir išnaudoti savo potencialą, nepriklausomai nuo jų asmeninių savybių¹, šeiminių ir kultūrinės kilmės ir socialinės bei ekonominės padėties. Tai atsispindi **Europos socialinių teisių ramsčio**² 1 ir 11 principuose.

Švietimo rezultatai, t. y. mokantis įgytos žinios, įgūdžiai ir nuostatos, yra harmoninga, sveiką ir sėkmingą suaugusiojo gyvenimą lemiantys veiksniai. Vertinant pagal mokymosi rezultatus³ ir išsilavinimo lygį⁴, jie padeda pamatus tolesniam mokymuisi, būsimam užimtumui ir visaverčiam gyvenimui. Įgyti pagrindiniai įgūdžiai (raštingumo, matematikos ir gamtos mokslų)⁵ labai svarbūs besimokančiųjų akademiniam ir asmeniniam tobulėjimui, o vidurinio ugdymo laikotarpiu įgyti įgūdžiai ir gebėjimai vis dažniau laikomi minimalia kompetencija, reikalinga siekiant gauti darbą, arba tolesnio mokymosi ir visaverčio gyvenimo pagrindu. Tačiau socialiniai bei ekonominiai modeliai ir visuomenės stratifikacija daro didelę įtaką asmenų mokymosi patirčiai ir rezultatams; besimokančių asmenų iš nepalankioje padėtyje esančių šeimų dalis tarp prastai besimokančių asmenų yra neproporcingai didelė, be to, labiau tikėtina, kad jie pasitrauks iš švietimo ir mokymo sistemos neįgiję vidurinio išsilavinimo. Todėl pagrindiniai Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje tikslai yra **nepakankamus pagrindinius įgūdžius turinčių asmenų skaičiaus mažinimas** ir kova su **ankstyvu pasitraukimu iš švietimo ir mokymo sistemos**⁶. Komisijos komunikate dėl

¹ Žr. išsamią analizę Komisijos tarnybų darbiniam dokumente.

² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_it

³ Mokymosi rezultatai daugiausiai susiję su besimokančiųjų mokymosi pažanga ir jų faktiniu funkcinio raštingumu, pvz., skaitymo, rašymo ir skaičiavimo gebėjimais ir gebėjimais gamtos mokslų srityje (pagrindiniais įgūdžiais).

⁴ Išsilavinimo lygis reiškia sėkmingą konkretaus lygio (pavyzdžiui, pradinio, pagrindinio ar vidurinio) mokslo baigimą.

⁵ Pagrindiniai įgūdžiai turi būti suprantami taip, kaip nustatyta EBPO Tarptautinio moksleivių vertinimo programoje (PISA), pagal kurią vertinamas penkiolikmečių gebėjimas naudotis savo skaitymo, matematikos ir gamtos mokslų žiniomis bei įgūdžiais priimant tikrus iššūkius. Taigi nepakankamus įgūdžius ir žinias turintys moksleiviai yra tie penkiolikmečiai, kurie vis dar mokosi ir nepasiekė EBPO PISA 2 gebėjimų lygio, laikomo minimaliu lygiu, būtinu norint sėkmingai dalyvauti visuomenės gyvenime. Nors skaitmeniniai įgūdžiai laikytini vienu iš pagrindinių įgūdžių, iniciatyvoje „Veiksmingi būdai pasiekti gerus mokymosi rezultatus“ jie nėra tiesiogiai nagrinėjami, nes jau yra kitų iniciatyvų, pavyzdžiui, Skaitmeninio švietimo veiksmų plano, dėmesio centre.

⁶ Pagal ES ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos rodiklį vertinama 18–24 metų amžiaus asmenų, įgijusių daugiausiai pagrindinį išsilavinimą (t. y. ISCED 0–2 lygių išsilavinimą) ir nebedalyvaujančių formaliojo ar neformaliojo švietimo ir mokymo programose, dalis.

Europos švietimo erdvės sukūrimo iki 2025 m.⁷ skelbiama, kad „Veiksmingi būdai pasiekti gerus mokymosi rezultatus“ yra pavyzdinė iniciatyva, kuria siekiama stiprinti įtraukų švietimo matmenį. Šis tikslas taip pat buvo nurodytas 2022 m. gegužės mėn. Konferencijos dėl Europos ateities galutinėje ataskaitoje, kurioje raginama sukurti „įtraukią Europos švietimo erdvę, kurioje visi piliečiai turėtų vienodas galimybes naudotis kokybiškomis švietimo paslaugomis...“. Iniciatyvoje „Veiksmingi būdai pasiekti gerus mokymosi rezultatus“ pabrėžiama, kad reikia mažinti nepakankamus pagrindinius įgūdžius turinčių asmenų skaičių ir didinti vidurinio išsilavinimo lygį. Tarybos rezoliucijoje dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.)⁸ šis veiksmas remiamas ir nustatomi **2030 m. ES lygmens tikslai**: penkiolikmečių, kurių skaitymo, matematikos ir gamtos mokslų gebėjimai nepakankami, dalis turėtų būti mažesnė nei 15 proc.⁹, o anksti iš švietimo ir mokymo sistemos pasitraukusių asmenų dalis – mažesnė nei 9 proc.¹⁰.

Atsižvelgdama į tai, Komisija teikia pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl veiksmingų būdų pasiekti gerus mokymosi rezultatus. Siūloma rekomendacija panaikins ir pakeis **2011 m. Tarybos rekomendaciją dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių**¹¹, tačiau kartu bus remiamasi patirtimi, įgyta įgyvendinant pastarąją rekomendaciją. Nuo tada, kai buvo priimta 2011 m. Tarybos rekomendacija, Europos šalims tenka susidurti su naujomis aplinkybėmis, iššūkiais ir galimybėmis, darančiais didelį poveikį švietimo ir mokymo sistemoms, be kita ko, su didėjančiu į ES atvykstančių mokyklinio amžiaus migrantų, įskaitant pabėgėlius¹², skaičiumi ir COVID-19 pandemija. Politikos diskurse išryškėjo susirūpinimas dėl to, kad prastėja rezultatai pagrindinių įgūdžių srityje prastėjimo (kaip matyti iš 2018 m. PISA rezultatų). Švietimo srities moksliniai tyrimai suteikė naujų įžvalgų, o bendradarbiavimas politikos srityje ES lygmeniu išryškino spragas ir sritis, kuriose reikia toliau dirbti, todėl 2011 m. Tarybos rekomendaciją reikėtų peržiūrėti, atnaujinti ir patobulinti. Naujojo pasiūlymo taikymo sritis yra platesnė, nes juo vienu metu siekiama dviejų ES lygmens tikslų, susijusių su pagrindiniais įgūdžiais ir ankstyvu pasitraukimu iš švietimo ir mokymo sistemos. Tai atspindi šių dviejų uždavinių papildomumą, jų priežastis ir priemonės jiems spręsti. Be to, pasiūlymu išplečiamos galimybės atsižvelgti į kitus aspektus, kurie anksčiau nebuvo aptarti ir kurie daro didelį poveikį švietimo rezultatams, pavyzdžiui, gerovei mokykloje.

- **Siūloma Tarybos rekomendacija spręstinios problemos**

Nuo 2011 m., kai buvo priimta Tarybos rekomendacija dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių, Europos lygmeniu ir valstybėse narėse vykdomas didelis darbas. Atlikus nepriklausomą rekomendacijos įgyvendinimo vertinimą¹³ galima

⁷ COM(2020) 625 final.

⁸ OL C 66, 2021 2 26.

⁹ Duomenų šaltinis – EBPO Tarptautinio moksleivių vertinimo programa (PISA).

¹⁰ Duomenų šaltinis – Eurostato ES darbo jėgos tyrimas. Šį pagrindinį rodiklį papildys pagalbinis įgyto vidurinio išsilavinimo rodiklis, kuriuo vertinama 20–24 metų amžiaus asmenų, įgijusių bent vidurinį išsilavinimą, dalis, remiantis Eurostato ES darbo jėgos tyrimo duomenimis.

¹¹ OL C 191, 2011 7 1, p. 1–6.

¹² Sąvoka „pabėgėlis“ šiame tekste vartojama plačiaja politine prasme, o ne taip, kaip apibrėžta Ženevos konvencijoje ir ES prieglobsčio *acquis*.

¹³ European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (2019), V. Donlevy, L. Day, M. Andriescu, P. Downes, *Assessment of the implementation of the 2011 Council recommendation on policies to reduce early school leaving: final report* (liet. „2011 m. Tarybos rekomendacijos dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių, įgyvendinimo vertinimas. Galutinė ataskaita“), Publications Office.

susidaryti bendrą teigiamą vaizdą apie šios rekomendacijos ir susijusių ES politikos priemonių (stebėsenos ir ataskaitų teikimo per Europos semestrą mechanizmą, valstybių narių tarpusavio mokymosi ir bendradarbiavimo pagal strateginę programą „ET 2020“, finansavimo, visų pirma per programą „Erasmus+“ ir Europos struktūrinius ir investicijų fondus, investicijų į mokslinius tyrimus ir komunikaciją) poveikį. Vertinime daroma išvada, kad Tarybos rekomendacijos įgyvendinimas padėjo **ES lygmeniu sumažinti ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos atvejų skaičių** (nuo 13,4 proc.¹⁴ 2011 m. iki 9,7 proc. 2021 m.) ir paskatino pokyčius švietimo įstaigose ir įgyvendinamoje politikoje.

Nepaisant šios didelės pažangos, **ankstyvas pasitraukimas iš švietimo ir mokymo sistemos vis dėlto tebėra politikos problema Europoje, kuri yra ypač didelė kai kuriose šalyse bei regionuose, taip pat konkrečių tikslinių grupių atveju.** Šiuo metu ES daugiau kaip 3,2 mln. 18–24 metų amžiaus jaunuolių yra anksti iš švietimo ir mokymo sistemos pasitraukę asmenys ir tik 84,3 proc. iš 20–24 metų amžiaus grupės asmenų yra įgiję vidurinį išsilavinimą. Vis dar esama didelių skirtumų tarp šalių ir jų viduje, taip pat išlieka nelygė tarp konkrečių gyventojų grupių: vidutinė anksti iš švietimo ir mokymo sistemos pasitraukusių asmenų dalis yra 3,5 procentinio punkto didesnė tarp jaunų vyrų (11,4 proc.) nei tarp jaunų moterų (7,9 proc.)¹⁵, o užsienyje gimusių jaunuolių ir besimokančių asmenų, gyvenančių tam tikruose priemiesčiuose, kaimo vietovėse ir atokiose vietovėse, padėtis yra itin nepalanki¹⁶. Apskritai besimokančių asmenų socialinė ir ekonominė padėtis daro didelį poveikį ankstyvam pasitraukimui iš švietimo ir mokymo sistemos¹⁷.

Vis dėlto vertinime taip pat atkreipiamas dėmesys į tam tikras **spragas ir sritis, kuriose reikia dirbti toliau:**

- priemonės ir veiksmai dažnai grindžiami projektais ir yra trumpalaikiai, jais sprendžiama tik viena problema arba neatsižvelgiama į visus mokyklinio ugdymo aspektus, todėl jų poveikis ribotas; reikia sistemingesnio požiūrio tiek mokyklos, tiek sistemos lygmeniu, nes dabartiniai metodai vis dar nepakankamai išplėtoti;
- daugelyje šalių įgyvendintos politikos priemonės nėra pakankamai stebimos ir vertinamos;
- bendradarbiavimas įvairiose politikos srityse (pvz., švietimo ir mokymo, sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų, užimtumo, būsto, teisingumo, migrantų, įskaitant pabėgėlius, įtraukties, nediskriminavimo) ir valdžios lygmenimis (nacionaliniu, regionų, vietos), taip pat dialogas su suinteresuotaisiais subjektais vis dar yra pernelyg riboti ir padriki;

¹⁴ ES 28. ES 27 vertė – 13,2 proc.

¹⁵ 2021 m. duomenys.

¹⁶ Už duomenis teikiančios šalies ribų gimusiems besimokantiems asmenims kyla dar didesnė rizika anksti pasitraukti iš švietimo ir mokymo sistemos (22,4 proc.), ypač jei ši šalis nepriklausė 27 ES valstybėms narėms (23,2 proc.). Apskritai ne ES 27 gimusių jaunų vyrų mokyklos nebaigimo tikimybė (25,2 proc.) yra didesnė nei ne ES 27 gimusių jaunų moterų (20,9 proc.). Tam tikros įtakos turi ir urbanizacijos lygis, nes apskritai miestuose mokyklos nebaigusių asmenų dalis yra mažiausia (8,6 proc.). Mokyklos dažniau nebaigia jauni vyrai iš miestelių ir priemiesčių (13,5 proc.) nei kaimo vietovių (11,7 proc.), o jaunoms moterims iš kaimo vietovių iš tikrųjų kyla didesnė rizika (9,2 proc.) nei jaunoms moterims iš miestų ir priemiesčių (8,7 proc.). Dera pažymėti, kad šie ES vidurkiai neatspindi to, kad padėtis valstybėse narėse labai nevienoda. Tai yra 2020 m. duomenys.

¹⁷ Išsamią tendencijų analizę galima rasti Komisijos tarnybų darbiniam dokumente ir 2021 m. Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenyje.

- nors kompensavimo priemonės jau seniai taikomos, daugelyje šalių prevencijos ir ankstyvosios intervencijos veiksmai yra nepakankamai išplėtoti arba jų įgyvendinimas / vykdymo užtikrinimas nėra pakankami;
- per dažnai nepakankamai atsižvelgiama į konkrečių grupių (pvz., matomą ir nematomą negalią turinčių besimokančių asmenų, specialiųjų ugdymosi poreikių ar psichikos sveikatos problemų turinčių besimokančių asmenų, migrantų kilmės besimokančių asmenų, įskaitant pabėgėlius, etninėms mažumoms priklausančių besimokančių asmenų, pvz., romų, patyčių aukų) poreikius; tai ypač svarbu sudėtingų poreikių turinčių asmenų (pvz., vaikų, kurių vienas iš tėvų yra kalėjime, smurto šeimoje aukų, prižiūrimų vaikų ir kt.) atveju;
- priemonės, kuriomis siekiama padėti įveikti mokymosi sunkumus, nepakankamai integruotos į priemones, kuriomis skatinama gerovė mokykloje arba kova su patyčiomis ir psichikos sveikata;
- besimokantys asmenys, šeimos ir pagrindiniai suinteresuotieji subjektai (įskaitant socialiai atskirtus tėvus, migrantų bendruomenes ir NVO) dažnai nepakankamai dalyvauja formuojant, įgyvendinant ir vertinant politiką;
- mokyklų vadovai, mokytojai, instruktoriai ir kiti pedagoginiai darbuotojai dažnai nėra pakankamai pasirengę spręsti prastų mokymosi rezultatų ir ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos problemas, atsižvelgti į įvairovę, teikti tinkamą paramą sunkumų turintiems arba rizikos grupei priklausantiems vaikams arba besimokantiems asmenims, turintiems su gerove ir psichikos sveikata susijusių poreikių.

Pastarąjį dešimtmetį, visų pirma priėmus 2011 m. Tarybos rekomendaciją, dedamos didelės pastangos užtikrinti, kad iš švietimo ir mokymo sistemos pasitrauktų mažiau asmenų. Pastaruoju metu ES lygmens politikos debatuose vis daugiau dėmesio skiriama **prastų rezultatų pagrindinių įgūdžių srityje problemai**, ypač po to, kai buvo paskelbtos EBPO 2018 m. Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) išvados¹⁸, kuriose atskleidžiamas **blogėjimas** ES lygmeniu 2009–2018 m.¹⁹ Visų pirma, iš 2018 m. PISA matyti, kad:

- šiandien **vienas iš penkių penkiolikmečių europiečių mokosi prastai** (22,5 proc. negali atlikti pagrindinių skaitymo užduočių, 22,9 proc. – pagrindinių matematikos užduočių ir 22,3 proc. – pagrindinių gamtos mokslų užduočių). ES vidurkis negerėja, be to, tarp valstybių narių esama didelių skirtumų, nors kai kurioms šalims ilgainiui savo veiklos rezultatus pavyko pagerinti.
- Socialinė ir ekonominė padėtis daro didelį poveikį mokinių rezultatams ir jų akademiniam lūkesčiams daugumoje ES šalių. Be to, šalyse, kuriose yra daug prastai besimokančių asmenų, taip pat dažnai labai skiriasi palankioje ir nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje esančių mokinių rezultatai.

¹⁸ Kas trejus metus pagal PISA vertinamas penkiolikmečių gebėjimas naudotis savo skaitymo, matematikos ir gamtos mokslų žiniomis bei įgūdžiais priimti tikrus iššūkius.

¹⁹ Išsamią tendencijų analizę galima rasti Komisijos tarnybų darbiniam dokumente ir 2021 m. Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenyje.

- Daugelyje ES valstybių narių prastai skaitančių migrantų kilmės mokinių (kaip apibrėžta EBPO PISA)²⁰ dalis yra gerokai didesnė nei prastai skaitančių ne migrantų kilmės mokinių dalis²¹.
- Apskritai šalyse, kuriose prastai besimokančių asmenų dalis yra nedidelė, taip pat yra didelė geriausiai besimokančių asmenų dalis, o tai reiškia, kad aukšta mokyklinio ugdymo sistemų kokybė ir teisingumas gali būti neatsiejami²².
- Mergaitės gerokai lenkia berniukus pagal skaitymo įgūdžius, be to, vis dar esama lyčių nelygybės gamtos mokslų srityje mergaičių naudai²³. Tai patvirtina nacionaliniai duomenys, iš kurių taip pat matyti, kad berniukai mokyklos nelanko dažniau nei mergaitės²⁴.

Be to, 2018 m. Tarptautinio kompiuterinio ir informacinio raštingumo tyrimo (ICILS)²⁵ rezultatai rodo, kad **penktadalis jaunuolių ES neturi pagrindinių skaitmeninių įgūdžių**, ir kartu atskleidžia socialinės ir ekonominės padėties poveikį skaitmeniniam raštingumui: studentų, kurių pradinė socialinė ir ekonominė padėtis yra geresnė, kompiuterinio raštingumo balai apskritai yra gerokai aukštesni, kaip ir studentų, kurių vienas iš tėvų yra įgijęs bakalauro arba aukštesnį laipsnį arba aukštesnį išsilavinimą, palyginti su studentais, kurių tėvai diplomo neturi.

2021–2030 m. Europos neįgaliųjų teisių strategijoje, kuria siekiama padėti valstybėms narėms įgyvendinti JT neįgaliųjų teisių konvenciją, prie kurios visos jos yra prisijungusios²⁶, Komisija atkreipia dėmesį į neįgalių ir negalios neturinčių jaunuolių išsilavinimo lygio atotrūkį, kurį lemia nepakankamas švietimo sistemos įtraukumas ir prieinamumas. Daug neįgalių vaikų ir jaunuolių lankosi specialiosiose mokyklose, kurios ne visada suteikia galimybę veiksmingai siekti bendrojo išsilavinimo.

Naujausi PISA rezultatai taip pat atskleidė papildomus ir ne mažiau nerimą keliančius švietimo sistemų trūkumus, kurie gali turėti įtakos švietimo rezultatams: **mokinių gerovė**

²⁰ Sąvoka „migrantų kilmės žmonės“ apima ir imigrantus, ir jų atvykimo šalyje gimusius vaikus (vadinamąją antrąją kartą). Nors Komisija mano, kad migrantai yra tik trečiųjų šalių piliečiai, EBPO PISA migrantų kilmės mokinių apibrėžtis apima visus užsienyje gimusius besimokančius asmenis (tiek ES, tiek ne ES), taip pat šalyje gimusius besimokančius asmenis, kurių tėvai gimė užsienyje.

²¹ Užsienyje gimusių mokinių padėtis paprastai yra blogesnė nei toje šalyje gimusių mokinių, kurių tėvai gimė užsienyje. Nepalankus socialinis ir ekonominis statusas dažnai yra susijęs su migrantų kilme.

²² European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (2019), *PISA 2018 and the EU: striving for social fairness through education* (liet. „2018 m. PISA ir ES: socialinio teisingumo siekis pasitelkiant švietimą“), Publications Office, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/964797>. Dėl išsamesnės analizės žr. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą.

²³ Matematikos srityje padėtis yra įvairi: iš 2018 m. PISA duomenų matyti, kad berniukų rezultatai apskritai šiek tiek geresni nei mergaičių, tačiau atotrūkis nuolat mažėja: vis daugėja šalių, kuriose pagal mokymosi rezultatus mergaitės lenkia berniukus. Žr. OECD (2019) *PISA 2018 results (volume II) – Where all students can succeed*. (liet. „2018 m. PISA tyrimo rezultatai (II tomas). Kur visi studentai gali pasiekti gerų rezultatų“) PISA, OECD publishing. Paskelbta adresu https://www.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2018-results-volume-ii_b5fd1b8f-en.

²⁴ OECD (2015). *The ABC of Gender Equality in Education. Aptitude, Behaviour, Confidence*. (liet. „Lyčių lygybės švietimo srityje principas. Gebėjimas, elgesys, pasitikėjimas“) PISA, OECD publishing. Paskelbta adresu <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264229945-en.pdf?expires=1610634769&id=id&accname=guest&checksum=66B1763A84CB2A7C21B3829FBC7B8E3B>.

²⁵ <https://www.iea.nl/news-events/news/icils-2018-results>

²⁶ COM(2021) 101 final: Lygybės Sąjunga. 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija.

mokykloje²⁷ (vertinama kaip mokinių bendrystės mokykloje jausmas) mažėja, patyčios realiaame gyvenime / kibernetinėje erdvėje yra plačiai paplitusios ir jų daugėja²⁸. Tyrimuose pabrėžiama, kad patyčios mokykloje turi pražūtingų padarinių besimokančiųjų gerovei ir akademiniams rezultatams ir didina mokyklos nebaigimo riziką²⁹. Tyrimais taip pat patvirtinama, kad **besimokančiųjų gerovės didinimas**, be kita ko, vykdant socialinio ir emocinio ugdymo³⁰ ir patyčių prevencijos veiklą, **labai svarbus gerinant švietimo rezultatus³¹.** Vaikų ir jaunimo emocinė gerovė ir psichikos sveikata taip pat tapo svarbia problema Europoje: apie 10–20 proc. moksleivių per mokslo metus patiria psichikos sveikatos problemų, o pusė jų susiduria su problemomis (visų pirma su nerimu ir depresija) dar nesulaukę 14 metų. Tai didelė problema, daranti neigiamą poveikį švietimo rezultatams. Jei mokyklos vienos negali išspręsti šių problemų, jos gali padėti spręsti gerovės ir psichikos sveikatos problemas bendradarbiaudamos su vietos bendruomene ir išorės specialistais bei agentūromis³².

Šias problemas vienijantys veiksniai – skurdas ir socialiniai bei ekonominiai aspektai: **besimokančių asmenų ir jų šeimos socialinė ir ekonominė padėtis ir toliau yra stipriausias švietimo rezultatus lemiantis veiksnys**, rodantis nuolatinę riziką, kad nepalankios sąlygos bus perduodamos iš kartos į kartą ir besimokančių asmenų iš nepalankioje padėtyje esančių šeimų socialinio judumo galimybės bus mažesnės.

Tarptautinių tyrimų rezultatai ir atsiliepimai, gauti per konsultacijas, surengtas prieš pateikiant šį pasiūlymą, patvirtina, kad **mokymosi rezultatų ir išsilavinimo lygio klausimus reikia spręsti kartu.** Nepakankami pagrindiniai ir skaitmeniniai įgūdžiai ir ankstyvas pasitraukimas iš švietimo ir mokymo sistemos yra tarpusavyje susiję klausimai, kuriuos lemia įvairūs veiksniai (asmeniniai, susiję su šeima, socialiniai ir ekonominiai ir kt.). Jų priežastys susijusios ne vien su švietimu, tačiau dėl tam tikrų švietimo ir mokymo sistemų ypatybių (pvz., ribotų galimybių gauti kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą, ankstyvo priskyrimo prie skirtingų ugdymo krypčių, segregacijos, kurso kartojimo, specialaus mokyklinio ugdymo ir kt.)³³ tokių atvejų gali dar padaugėti, o tai turėtų ypač neigiamą poveikį asmenims, priklausantiems nepalankesnėje padėtyje esančioms grupėms.

Dėl **COVID-19** krizės šios problemos tapo dar didesnės. Norint įvertinti ilgalaikį užsitęsusių mokymo procesų sutrikimų poveikį mokymuisi ir akademinėi pažangai, reikės daugiau laiko

²⁷ Sąvoka „gerovė mokykloje“ yra sudėtinga ir apima daug aspektų (įskaitant fizinę, emocinę ir psichikos sveikatą). Apibrėžtys pateiktos Komisijos tarnybų darbinio dokumento žodynėlyje.

²⁸ 2018 m. PISA duomenimis, 19 ES valstybių narių daugiau kaip 1 iš 5 mokinių pranešė, kad patyčias patyrė bent kelis kartus per mėnesį. Be to, 2015–2018 m. patyčias patiriančių mokinių procentinė dalis daugumoje šalių gerokai padidėjo.

²⁹ Žr. <https://www.oecd-forum.org/posts/can-children-believe-in-us-to-invest-in-mental-health>

³⁰ Socialinis emocinis ugdymasis yra vieno iš aštuonių mokymosi visą gyvenimą gebėjimų (asmeninių, socialinių ir mokymosi mokytis gebėjimų), apibrėžtų 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacijoje dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų (OL C 189, p. 1–13), dalis.

³¹ 2019 m. Tarptautinių matematikos ir gamtos mokslo studijų tendencijų tyrimo (TIMSS) ir 2018 m. PISA duomenys patvirtina, kad aukštesnis gerovės lygis (vertinamas kaip mokinių bendrystės mokykloje jausmas) paprastai siejamas su aukštesniais mokymosi siekais, mažesniu mokyklos nelankymo lygiu ir geresniais matematikos mokymosi rezultatais.

³² European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, C. Simões, S. Caravita, C. Cefai, *A systemic, whole-school approach to mental health and well-being in schools in the EU: analytical report*, (liet. „Mokyklos bendruomenės dalyvavimu grindžiamas sisteminis požiūris į psichikos sveikatą ir gerovę ES mokyklose. Analitinė ataskaita“) 2021 m., <https://data.europa.eu/doi/10.2766/50546>.

³³ European Commission/EACEA/Eurydice (2020), *Equity in school education in Europe: structures, policies and student performance*, (liet. „Teisingumas mokykliniame ugdyme Europoje: struktūros, politika ir studentų rezultatai“), Luxembourg: Publications Office of the European Union.

ir darbo, vis dėlto iš kelių preliminarių tyrimų matyti, kad krizė galėjo trukdyti besimokančiųjų pažangai ir padidinti tikimybę, kad asmenys, kuriems gresia atsiskyrimas nuo mokyklos, jos iš tikrųjų nebaigs. Iš jų rezultatų taip pat matyti, kad krizė turėjo neigiamų padarinių besimokančiųjų gerovei, be kita ko, dėl padidėjusios įtampos ir nerimo, kuriuos sukėlė izoliacija ir ryšių su bendraamžiais stoka, didesnis smurto šeimoje pavojus ir sumažėjusios galimybės naudotis pagrindinėmis paslaugomis. Socialiniu ir ekonominiu požiūriu marginalizuoti vaikai, kurių rezultatai apskritai jau prieš pandemiją buvo prastesni, per karantiną turbūt nukentėjo labiausiai³⁴, be kita ko, dėl prieigos prie interneto ir (arba) elektroninių prietaisų, reikalingų virtualiajam mokymuisi, trūkumo³⁵. Todėl **prastai besimokančių asmenų dalis Europoje per pandemiją galėjo gerokai padidėti**. Manoma, kad ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos atvejų skaičius ateinančiais metais taip pat didės, nors tai atspindės statistikoje, kuri bus pateikta tik po kelerių metų.

Todėl reikia **atnaujinti pastangas skatinti užtikrinti geresnius švietimo rezultatus ir įtraukia mokyklos aplinką visiems besimokantiems asmenims**, nepriklausomai nuo jų asmeninių savybių, šeiminių ir kultūrinės kilmės ar socialinės ir ekonominės padėties ir daugiau dėmesio skiriant rezultatų pagrindinių įgūdžių srityje gerinimui.

Daugiau dėmesio reikia skirti gerovei mokykloje, atsižvelgiant į patirtį, įgytą įgyvendinant 2011 m. Tarybos rekomendaciją dėl mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimo, naujausias mokslinių tyrimų ir konsultacijų proceso išvalgas ir naujas per COVID-19 krizę išryškėjusias problemas.

Remiantis patirtimi, įgyta įgyvendinant 2011 m. Tarybos rekomendaciją, **Komisijos pasiūlyme dėl Tarybos rekomendacijos dėl veiksmingų būdų pasiekti gerus mokymosi rezultatus nustatyta atnaujinta veiksmų sistema**, pagal kurią valstybės narės galėtų parengti savo integruotą strategiją, skirtą mokymosi rezultatams gerinti tinkamu lygmeniu, atsižvelgiant į kiekvienos švietimo ir mokymo sistemos struktūrą, ir kuri būtų paremta veiksmingu duomenų rinkimu ir stebėseną. Atnaujintoje sistemoje išdėstytos politikos priemonės, apimančios stebėseną, prevenciją, intervenciją ir kompensavimą³⁶, daugiau dėmesio skiriant prevencijai ir ankstyvajai intervencijai. Valstybės narės gali taikyti ir derinti politikos priemones atsižvelgdamos į savo konkrečias aplinkybes ir poreikius.

- **Siūlomos Tarybos rekomendacijos tikslai**

Komisijos pasiūlymu dėl Tarybos rekomendacijos dėl veiksmingų būdų pasiekti gerus mokymosi rezultatus siekiama:

- įgytą išsilavinimą ir pasiekimus atsieti nuo socialinio, ekonominio ir kultūrinio statuso;

³⁴ Išsamią analizę ir nuorodas galima rasti Komisijos tarnybų darbiniam dokumente.

³⁵ Pavyzdžiui, atskirtos ir palankių sąlygų neturinčios romų bendruomenės COVID-19 krizės laikotarpiu patyrė didelį neigiamą poveikį sveikatai ir didelį neigiamą socialinį ir ekonominį poveikį. 2021 m. Tarybos rekomendacijoje dėl romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo raginama mažinti romų patiriamą struktūrinę nelygybę, kai aktualu, sprendžiant problemą, susijusią su infrastruktūros ir skaitmeninių įgūdžių, kurie romams suteiktų galimybę aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime (įskaitant nuotolinį švietimą), trūkumu, taip pat su dideliu ekonominiu nesaugumu, namų ūkių perpildymu, gyvenviečių ar stovyklų segregavimu.

³⁶ Prevencinėmis priemonėmis siekiama sudaryti sąlygas užkirsti kelią problemoms, susijusioms su pasyvumu, prastais mokymosi rezultatais ir mokyklos nebaigimu, psichikos sveikata ir kt., be kita ko, aktyviai skatinant ir remiant gerovę ir psichikos sveikatą mokykloje. Intervencinėmis priemonėmis sprendžiamos problemos, kurių kyla ankstyvame etape, įskaitant ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą, taikant veiksmingas paramos priemones grupėms arba asmenims. Kompensavimo priemonės suteikia galimybių remti tuos, kurių mokymosi rezultatai nepakankami arba kurie yra atsitraukę nuo mokymosi proceso arba metę mokslą.

- sumažinti prastai besimokančių asmenų ir mokyklos nebaigusiu asmenų dalį ES lygmeniu, kad būtų pasiekti Europos švietimo erdvės 2030 m. ES lygmens tikslai;
- skatinti įtraukų švietimą ir mokymą, kuris apima lygybę, kokybę, akademinis rezultatus, dalyvavimą, gerovę mokykloje, psichikos ir fizinę sveikatą ir pagarbą įvairovei;
- užtikrinant tarpusavio mokymąsi toliau plėtoti bendrą supratimą apie įgalinamuosius veiksmus, kuriais skatinami švietimo rezultatai ir gerovė, ypatingą dėmesį skiriant besimokantiems asmenims iš nepalankioje padėtyje esančių šeimų.

- **Tarptautinis aspektas**

Pasiūlymu papildomas tarptautiniu lygmeniu atliekamas darbas. Juo prisidedama prie veiksmų, kuriais remiami **JT 2030 m. darnaus vystymosi tikslai (DVT)**³⁷, visų pirma 4-asis DVT „Kokybiškas švietimas“. Pasiūlymas atitinka **JT neįgaliųjų teisių konvenciją**³⁸, kurios 24 straipsnyje numatytos įtraukios švietimo sistemos. Jame atsižvelgiama į 2020 m. JT pasaulinės švietimo stebėsenos ataskaitą dėl įtraukties. Juo remiama **UNESCO veikla kovojant su smurtu ir patyčiomis mokykloje**³⁹. Inicijatyva „Veiksmingi būdai pasiekti gerus mokymosi rezultatus“ atitinka **EBPO 2030 m. mokymosi kelrodžio strategiją**⁴⁰.

EBPO Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) rezultatai, kuriais pasiūlymas grindžiamas, suteikia galimybę atlikti tarptautinį palyginimą, kurį galima toliau nagrinėti Europos švietimo erdvės strateginės programos mokyklų klausimais darbo grupėje.

- **Įgyvendinimo rėmimo priemonės**

Siūloma Tarybos rekomendacija bus paremta įvairiomis priemonėmis, tokios kaip:

- ataskaitų teikimas ir stebėsenos, visų pirma pagal Europos semestro iniciatyvą, rengiant socialinių rodiklių suvestinę ir įgyvendinant Europos švietimo erdvės strateginę programą;
- valstybių narių tarpusavio mokymasis, keitimasis informacija ir patirtimi, visų pirma per Europos švietimo erdvės strateginės programos darbo grupę mokyklų klausimais;
- ES finansavimas (visų pirma pagal programą „Erasmus+“, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, „Europos socialinį fondą +“, Europos regioninės plėtros fondą, Skaitmeninės Europos programą, programą „Europos horizontas“, techninės paramos priemonę, Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondą ir kt.), teikiamas pagal priimtas programas / planus;

³⁷ <https://sdgs.un.org/>

³⁸ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>

³⁹ <https://en.unesco.org/themes/school-violence-and-bullying/action>;
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374794?posInSet=4&queryId=N-EXPLORE-c62a920d-2b9e-49c7-92cd-fb700d28f564>

⁴⁰ EBPO 2030 m. mokymosi kelrodžio strategija, kurioje išdėstyta švietimo ateities vizija. Joje pateikiama plati vizija, kokių skirtingų gebėjimų reikės mokiniams, kad jie galėtų klestėti 2030 m. ir vėliau. Ja taip pat plėtojama visuotiniu mastu tinkama ir turima informacija pagrįsta bendra terminologija ir supratimas (<https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/learning-compass-2030/>).

- atnaujintas praktinis Europos šalių priemonių rinkinys mokykloms, skirtas dalytis ištekliais ir praktika⁴¹;
- ekspertų grupė strategijos klausimais, kuri sukurtų palankią mokymosi aplinką grupėms, kurioms gresia prasti mokymosi rezultatai, ir remtų gerovę mokykloje;
- moksliniai tyrimai pagal programą „Europos horizontas“;
- investavimo į kokybišką švietimą ir mokymą mokymosi laboratorijos, kuri padės pagerinti švietimo politikos ir investicijų vertinimą ir stebėseną Europos lygmeniu, sukūrimas (2022 m. gruodžio mėn.).

• **Tarpusavio papildomumas su kitomis iniciatyvomis**

Rekomendacija papildomi kiti Komisijos veiksmai, pateikti komunikate dėl Europos švietimo erdvės ir Skaitmeninio švietimo veiksmų plane. Tokie veiksmai apima:

- 2019 m. Tarybos rekomendaciją dėl visapusiško požiūrio į kalbų mokymą ir mokymąsi⁴²;
- 2019 m. rekomendaciją dėl kokybiškų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų⁴³;
- 2018 m. Tarybos rekomendaciją dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto propagavimo⁴⁴;
- 2021 m. Tarybos rekomendaciją dėl mišriojo mokymosi siekiant kokybiško ir įtraukaus pradinio ir vidurinio ugdymo⁴⁵;
- struktūrinį dialogą dėl sėkmingo skaitmeninio švietimo įgalinamųjų veiksnių ir bendrų gairių mokytojams ir pedagoginiams darbuotojams parengimo, siekiant skatinti skaitmeninį raštingumą ir kovoti su dezinformacija;
- Europos įgūdžių darbotvarkę⁴⁶;
- 2020 m. Tarybos rekomendaciją dėl profesinio mokymo siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo⁴⁷, kurioje siūloma atnaujinta ES profesinio mokymo vizija, apimanti jo skaitmeninimą ir mišriojo mokymosi metodo taikymą;
- 2020 m. Tarybos rekomendaciją „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“, kuria pakeičiama 2013 m. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo⁴⁸.

Siūloma Tarybos rekomendacija taip pat padės įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį ir jo veiksmų planą, 2020–2025 m. ES lyčių lygybės strategiją (2020)⁴⁹, 2020–2030 m. ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginį planą (2020)⁵⁰ ir su juo susijusią Tarybos

⁴¹ <https://www.schooleducationgateway.eu/lt/pub/resources/toolkitsforschools.htm>

⁴² OL C 189, 2019 6 5, p. 15–22.

⁴³ OL C 189, 2019 6 5, p. 4–14.

⁴⁴ OL C 195, 2018 6 7, p. 1–5.

⁴⁵ COM(2021) 455 *final*.

⁴⁶ COM(2020) 274 *final*.

⁴⁷ OL C 417, 2020 12 2, p. 1–16.

⁴⁸ OL C 372, 2020 11 4, p. 1–9.

⁴⁹ COM(2020) 152 *final*.

⁵⁰ COM(2020) 620 *final*.

rekomendaciją (2021)⁵¹, 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategiją (2020)⁵², 2021–2027 m. integracijos ir įtraukties veiksmų planą (2020)⁵³, 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategiją (2021)⁵⁴, 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planą (2020)⁵⁵, ES kovos su antisemitizmu ir žydu gyvenimo puoselėjimo strategiją (2021)⁵⁶, ES vaiko teisių strategiją (2021)⁵⁷, vaiko garantijų sistemą (2021)⁵⁸, Europos jaunimo metų iniciatyvą (2022)⁵⁹; naują ES strategiją dėl geresnio interneto vaikams (2022)⁶⁰ ir iniciatyvą „HealthyLifestyle4All“ (2021)⁶¹.

Pagal programą „Erasmus+“ remiama ši iniciatyva: mažiau galimybių turinčios organizacijos ir dalyviai yra bendro programos prioriteto „Įtrauktis ir įvairovė“ pagrindas, be to, jiems suteikiama galimybė naudotis konkrečiais mechanizmais ir ištekliais. Pagal programą „Erasmus+“ mokytojams ir visiems mokyklų darbuotojams taip pat padedama įgyti naujų gebėjimų ir rengti įtraukias strategijas bei mokymo programas, imantis tokių veiksmų kaip naujos „Erasmus+“ mokytojų akademijos.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Siūloma Tarybos rekomendacija atitinka Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 165 straipsnio 4 dalį ir 166 straipsnio 4 dalį.

165 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „Sąjunga prie geros kokybės švietimo plėtojimo prisideda skatindama valstybių narių bendradarbiavimą ir prireikus paremdama bei papildydama jų veiksmus, kartu visiškai pripažindama valstybių narių atsakomybę už mokymo turinį ir švietimo sistemų organizavimą“. 165 straipsnio 2 dalyje toliau nurodoma, kad Sąjunga savo veiksmais švietimo srityje sieks iš dalies skatinti nuotolinio švietimo plėtrą. 166 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Sąjunga turi įgyvendinti profesinio mokymo politiką, kad paremtų ir papildytų valstybių narių veiksmus, kartu visiškai pripažindama valstybių narių atsakomybę už profesinio mokymo turinį ir organizavimą.

Šia iniciatyva nesiūloma išplėsti ES reguliavimo įgaliojimų ar nustatyti valstybėms narėms kitų privalomų įpareigojimų. Valstybės narės, atsižvelgdamos į savo nacionalines aplinkybes, nuspręs, kaip jos įgyvendins šią Tarybos rekomendaciją.

• Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Šis pasiūlymas atitinka Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 5 straipsnio 3 dalyje nustatytą subsidiarumo principą.

⁵¹ COM(2020) 620 *final*.

⁵² COM(2020) 698 *final*.

⁵³ COM(2020) 758 *final*.

⁵⁴ COM(2021) 101 *final*.

⁵⁵ COM(2020) 565 *final*.

⁵⁶ COM(2021) 615 *final*.

⁵⁷ COM(2021) 142 *final*.

⁵⁸ COM(2021) 137 *final*.

⁵⁹ 2021 m. gruodžio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2021/2316 dėl Europos jaunimo metų (2022), OL L 462, 2021 12 28, p. 1–9.

⁶⁰ <https://www.betterinternetforkids.eu/en/home> ir COM(2012) 196 *final*.

⁶¹ Tartu raginimas rinktis sveiką gyvenseną, https://sport.ec.europa.eu/sites/default/files/ewos-tartu-call_en.pdf.

Valstybės narės yra atsakingos už mokymo turinį ir savo švietimo bei mokymo sistemų organizavimą. Be to, turimais duomenimis, jos susiduria su įvairiais bendrais problemineis klausimais, susijusiais su švietimo rezultatais ir gerove mokykloje.

Šioje Tarybos rekomendacijoje bus visapusiškai gerbiama valstybių narių atsakomybė už mokymo turinį bei švietimo sistemų organizavimą ir jų kultūrų ir kalbų įvairovę, kartu atspindint papildomą ir pagalbinių ES vaidmenį ir savanorišką Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje pobūdį. Europos švietimo erdvėje iniciatyva bus remiamos valstybių narių pastangos plėtoti ir įgyvendinti politiką ir mechanizmus, atsižvelgiant į jų nacionalines sistemas ir struktūras.

Šia iniciatyva nesiūloma išplėsti ES reguliavimo įgaliojimų ar nustatyti valstybėms narėms kitų privalomų įpareigojimų. Jos Europos pridėtinė vertė iš esmės susijusi su ES gebėjimu sutelkti politinį dalyvavimą nacionaliniu lygmeniu ir remti švietimo ir mokymo sistemas, pasitelkiant politikos gaires, bendras priemones ir fondus (programą „Erasmus+“, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, „Europos socialinį fondą +“, Europos regioninės plėtros fondą, Skaitmeninės Europos programą, programą „Europos horizontas“, techninės paramos priemonę, Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondą ir kt.), kartu visapusiškai laikantis subsidiarumo principo.

- **Proporcingumo principas**

Šis pasiūlymas atitinka ES sutarties 5 straipsnio 4 dalyje nustatytą proporcingumo principą.

Nei šios siūlomos Tarybos rekomendacijos turinys, nei forma neviršija to, kas būtina jos tikslams pasiekti. Valstybės narės prisiima įsipareigojimus savanoriškai ir kiekviena valstybė narė gali laisvai spręsti, kokio požiūrio laikytis.

- **Priemonės pasirinkimas**

Siekiant padėti pasiekti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 165 ir 166 straipsniuose nurodytus tikslus, pagal tą Sutartį leidžiama priimti Tarybos rekomendacijas Komisijos siūlymu.

Tarybos rekomendacija yra tinkama švietimo ir mokymo srities priemone, nes šioje srityje ES tenka papildoma atsakomybė ir tokia priemone dažnai naudojamosi siekiant Europos lygmeniu imtis veiksmų šiose srityse. Kaip teisinė priemonė ji atspindi valstybių narių įsipareigojimą imtis šiame dokumente išdėstytų priemonių ir ja suteikiamas tvirtesnis politinis bendradarbiavimo šioje srityje pagrindas, kartu visiškai pripažįstant valstybių narių įgaliojimus švietimo ir mokymo srityje.

3. EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų ex post vertinimas ir (arba) tinkamumo patikrinimas**

2019 m. paskelbtas nepriklausomas 2011 m. Tarybos rekomendacijos dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių, įgyvendinimo vertinimas⁶². Tyrimas apėmė 37 ES ir ES nepriklausančias šalis. Jame nagrinėti šie klausimai:

⁶² European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (2019), V. Donlevy, L. Day, M. Andriescu, P. Downes, *Assessment of the implementation of the 2011 Council recommendation on policies to reduce early school leaving: final report* (liet. „2011 m. Tarybos rekomendacijos dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių, įgyvendinimo vertinimas. Galutinė ataskaita“), Publications Office.

- padėtis ir tendencijos Europos ir nacionaliniu lygmenimis, taip pat nacionalinės priemonės ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos problemai stebėti ir vertinti;
- nacionaliniu lygmeniu įgyvendintų prevencinių, intervencinių ir kompensacinių priemonių apžvalga ir pavyzdžiai, taip pat jų veiksmingumo įrodymai;
- 2011 m. rekomendacijos ir susijusių ES politikos priemonių vaidmens ir poveikio aktualumo, veiksmingumo, efektyvumo ir tvarumo analizė;
- būsimos ES lygmens paramos, skirtos ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos problemai spręsti, poreikis ir tokios paramos pobūdis.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Pasiūlymas grindžiamas duomenimis, surinktais per išsamių konsultacijų procesą⁶³. Jį sudarė:

- 14 savaitių trukmės atviros viešos konsultacijos dėl naujos iniciatyvos, kurios vyko nuo 2021 m. birželio 24 d. iki rugsėjo 30 d.;
- diskusijos mokyklų generalinių direktorių posėdžiuose;
- 2021 m. gegužės–rugsėjo mėn. surengti specialūs internetiniai seminarai su ministerijų atstovais ir suinteresuotųjų šalių organizacijomis (įskaitant mokytojų ir instruktorių atstovus, besimokančius asmenis, tėvus ir jaunimą, socialinius partnerius ir NVO, atstovaujančias įvairiems suinteresuotiesiems subjektams), taip pat su šios srities ekspertais.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Pasiūlymas grindžiamas:

- patirtimi, įgyta įgyvendinant bendradarbiavimo politikos srityje strateginę programą „ET 2020“ (darbo grupių ataskaitomis, informacija apie praktiką, surinkta ir pasidalyta naudojantis Europos šalių priemonių rinkiniu mokykloms, ir kt.);
- nepriklausomu 2011 m. Tarybos rekomendacijos dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių, įgyvendinimo vertinimu (žr. pirmiau);
- įvairiomis esamomis ir neseniai užsakytomis ataskaitomis ir tyrimais, susijusiais su numatomu COVID-19 krizės poveikiu švietimo rezultatams, lygybe švietimo srityje, įtraukimais sistemomis, patyčiomis mokykloje, socialiniu ir emociniu ugdymu, gerove mokykloje, tėvų dalyvavimu, mokyklos gyvenimo kokybe, politikos reformomis, paaiškinančiomis sėkmingas PISA istorijas ir kt.;
- su geresnių švietimo rezultatų skatinimu, kova su prastais mokymosi rezultatais ir ankstyvu pasitraukimu iš švietimo ir mokymo sistemos ir gerovės mokykloje rėmimu susijusių programos „Erasmus+“ projektų apžvalga;

⁶³ Prie Komisijos tarnybų darbinio dokumento pridedama trumpa apibendrinamoji ataskaita. Visą apibendrinamąją ataskaitą galima rasti adresu https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13019-Pathways-to-school-success-tackling-underachievement-in-basic-skills-and-early-leaving-from-education-and-training/public-consultation_lt.

- akademinės bendruomenės narių ir kitų išorės ekspertų, kurie per Ekspertų tinklą švietimo ir mokymo socialinio aspekto srityje (NESET)⁶⁴ ir Europos šalių priemonių rinkinio mokykloms redakcinę tarybą pateikė įrodymais pagrįstų žinių ir patarimų, ekspertinėmis žiniomis;
- EBPO, UNESCO ir Europos Tarybos ataskaitų ir tyrimų analize, taip pat Europos Komisijos Jungtinio tyrimų centro, CEDEFOP ir „Euridikės“ tinklo darbu.

Šią informaciją galima rasti pridedamame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente.

- **Poveikio vertinimas**

Atsižvelgiant į tai, kad siūloma veikla tik papildys valstybių narių iniciatyvas, taip pat į savanorišką siūlomos veiklos pobūdį ir numatomo poveikio mastą, poveikio vertinimas nebuvo atliktas. Pasiūlymas parengtas remiantis anksčiau atliktais tyrimais⁶⁵, konsultacijomis su valstybėmis narėmis ir viešomis konsultacijomis.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Netaikoma.

- **Pagrindinės teisės**

Šis pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos atitinka Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje pripažintas pagrindines teises ir principus, visų pirma 8 straipsnyje nustatytą teisę į asmens duomenų apsaugą, 13 straipsnyje įtvirtintą akademinę laisvę, 14 straipsnyje nustatytą teisę į mokslą ir 21 straipsnyje numatytą teisę į nediskriminavimą.

Priemonės bus taikomos laikantis ES asmens duomenų apsaugos teisės, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679⁶⁶ dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento).

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šiai iniciatyvai įgyvendinti papildomų išteklių iš ES biudžeto nereikės.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Siekdama paremti įgyvendinimą ir bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, Komisija siūlo plėtoti tarpusavio mokymosi veiklą ir nustatyti gerą patirtį, taip pat parengti mokslinius tyrimus, rekomendacinę medžiagą, vadovus ir kitus konkrečius įrodymais pagrįstus rezultatus. Komisija planuoja toliau plėtoti Europos priemonių rinkinį mokykloms naujojoje Europos mokyklinio ugdymo platformoje, kad būtų galima informuoti apie nustatytus faktus, sėkmingus pavyzdžius ir bet kokius kitus susijusius išteklius.

Komisija ketina pateikti ataskaitą dėl Tarybos rekomendacijos taikymo atliekant darbą, susijusį su Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos įgyvendinimu siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu.

⁶⁴ <https://nesetweb.eu/en/>

⁶⁵ Išsamios nuorodos pateikiamos Komisijos tarnybų darbiniam dokumente.

⁶⁶ OL L 119, 2016 5 4, p. 1–88.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Netaikoma.

- **Pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos metmenys ir tarnybų darbinis dokumentas**

Remiantis patirtimi, įgyta įgyvendinant 2011 m. Tarybos rekomendaciją, siūlomoje Tarybos rekomendacijoje naujumas derinamas su tęstinumu, siūlomi nauji sprendimai ir išplečiamos bei atnaujinamos kai kurios ja panaikinamo teksto dalys.

Tęsiant tai, kas numatyta 2011 m. rekomendacijoje, pasiūlyme pabrėžiama, kad reikia derinti prevencines, intervencines ir kompensacines priemones. Tačiau jame daugiau dėmesio skiriama prevencinėms priemonėms ir pripažįstama, kad skirtingiems poreikiams / auditorijos grupėms reikia skirtingų rūšių veiksmų. Į jį įtraukti aspektai, kurie nebuvo aptarti (arba buvo nepakankamai aptarti) 2011 m. tekste, pavyzdžiui, mokyklų valdymas ir kokybės užtikrinimo mechanizmai, visos mokyklos bendruomenės dalyvavimu grindžiamo požiūrio ir bendradarbiavimo bei partnerystės mokyklose ir jų apylinkėse koncepcija, pagrindinis veiklos užtikrinant gerovę, socialinį ir emocinį mokymąsi vaidmuo ir saugesnė, sveikesnė bei palankesnė mokymosi aplinka.

Jame siūlomos gairės ir veiksmai, kurių valstybės narės gali imtis, kad būtų skatinami geresni Europos jaunimo švietimo rezultatai, ir išdėstomas Europos Komisijos įsipareigojimas remti ir papildyti valstybių narių veiksmus šioje srityje.

Pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente pateikiami mokslinių tyrimų įrodymai, per konsultacijas sukauptos suinteresuotųjų šalių nuomonės ir patirtys, taip pat pateikiami esamų politikos priemonių ir projektų, kuriais grindžiama siūlomoje Tarybos rekomendacijoje skatinama politika, pavyzdžiai.

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl veiksmingų būdų pasiekti gerus mokymosi rezultatus

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 165 straipsnio 4 dalį ir 166 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) pirmuoju ir vienuoliktuoju Europos socialinių teisių ramsčio⁶⁷ principais pabrėžiama, kad svarbu užtikrinti kokybišką ir įtraukų švietimą visiems nuo mažens; veiksmingas šių principų įgyvendinimas labai priklauso nuo valstybių narių ryžto ir veiksmų; nacionalinius veiksmus gali papildyti ES lygmens veiksmai – Komisija savo indėlį pristatė Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane⁶⁸;
- (2) 2020 m. rugsėjo 30 d. Europos Komisija priėmė Komunikatą dėl Europos švietimo erdvės sukūrimo iki 2025 m.⁶⁹, kuriame įtraukimas įvardytas vienas iš šešių tos erdvės aspektų. 2021 m. vasario 18 d. Taryba priėmė rezoliuciją dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.)⁷⁰;
- (3) 2021 m. pranešime apie Europos Sąjungos padėtį Europos Komisijos Pirmininkė pasiūlė 2022 m. paskelbti Europos jaunimo metais, suteikti daugiau galimybių jaunimui formuoti Europos ateitį ir dalyvauti priimant sprendimus, turinčius įtakos jų gyvenimui;
- (4) Konferencijos dėl Europos ateities galutinėje ataskaitoje piliečiai ragina Sąjungą iki 2025 m. sukurti įtraukią Europos švietimo erdvę, kurioje visi piliečiai, įskaitant kaimo ir atokiose vietovėse gyvenančius asmenis, turėtų vienodas galimybes naudotis kokybiškomis švietimo ir mokymosi visą gyvenimą paslaugomis⁷¹. 2020 m. Komisijos komunikate nustatyta, kad įtrauktis ir lyčių lygybė yra vienas iš svarbiausių Europos švietimo erdvės, kuri turi būti sukurta iki 2025 m., aspektų, ir raginama mokymosi rezultatus atsieti nuo socialinės ir ekonominės padėties. Taryba sutiko, kad iki 2030 m. penkiolikmečių, kurių skaitymo, matematikos ir gamtos mokslų gebėjimai

⁶⁷ COM(2017) 250.

⁶⁸ COM(2021) 102.

⁶⁹ COM(2020) 625 *final*.

⁷⁰ OL C 66, 2021 2 26, p. 1–21.

⁷¹ *Konferencija dėl Europos ateities. Galutinių rezultatų ataskaita*, 2022 m. gegužės mėn., 46 pasiūlymas (p. 88).

nepakankami, dalis turėtų būti mažesnė nei 15 proc., ir įsipareigojo anksti iš švietimo ir mokymo sistemos pasitraukusių asmenų dalį sumažinti iki mažiau nei 9 proc.;

- (5) nors mokyklos nebaigusių asmenų dalis ES lygmeniu gerokai sumažėjo – 2010–2021 m. ji buvo 3,9 procentinio punkto mažesnė, – daugelis besimokančiųjų ir toliau iš švietimo sistemos pasitraukia anksti. 2021 m. anksti iš švietimo ir mokymo sistemos pasitraukusių asmenų dalis visoje ES vidutiniškai siekė 9,7 proc., t. y. šiek tiek mažiau nei nustatytas 2020 m. ES lygmens „ET 2020“ tikslas (10 proc.). Vis dėlto šiuo metu daugiau kaip 3,2 mln. jaunuolių (18–24 metų amžiaus) ES yra nebaigę švietimo ir mokymo programų ir todėl neturi galimybės sėkmingai siekti profesinės karjeros. Tarp šalių ir jų viduje vis dar esama didelių skirtumų, taip pat išlieka nelygybė tarp konkrečių grupių (pvz., migrantų, jaunų vyrų, etninių mažumų, pvz., romų, kaimo ir atokiose vietovėse gyvenančių jaunuolių rezultatai ne tokie geri);
- (6) iš EBPO 2018 m. Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) rezultatų matyti, kad 2009–2018 m. laikotarpiu nepakankamus pagrindinius įgūdžius turinčių asmenų skaičius didėjo. Šiandien vienas iš penkių penkiolikmečių europiečių vis dar neturi tinkamų skaitymo, matematikos ar gamtos mokslų gebėjimų. Be to, 2018 m. Tarptautinio kompiuterinio ir informacinio raštingumo tyrimo (ICILS) duomenimis, penktadalis jaunuolių ES neturi pagrindinių skaitmeninių įgūdžių ir esama didelių mokymosi rezultatų skirtumų, susijusių su socialine ir ekonomine padėtimi, o dėl to skaitmeninės atskirties rizika didėja⁷²;
- (7) turimi duomenys patvirtina, kad socialinė ir ekonominė padėtis yra patikimiausias švietimo rezultatus prognozuojantis požymis. Daugumoje ES šalių tarp asmenų, kurie švietimo ir mokymo sistemą palieka neįgiję vidurinio išsilavinimo, neproporcingai didelę dalį sudaro besimokantys asmenys iš nepalankioje padėtyje esančių šeimų. 2018 m. PISA duomenimis, daugumoje ES šalių prastai skaitančių moksleivių dalis tarp moksleivių, patenkančių į žemiausią ekonominio, socialinio ir kultūrinio statuso indekso ketvirtį, yra daug didesnė (kai kuriose ES šalyse – daugiau kaip 40 procentinių punktų), palyginti su moksleiviais, patenkančiais į aukščiausią to indekso ketvirtį. Akademinėje literatūroje patvirtinama, kad mokiniams, kurių socialinė ir ekonominė padėtis prasta, ugdant akademinis ir kalbinius įgūdžius paprastai kyla daugiau sunkumų. Jie dažniau turi su mokymusi susijusių elgesio problemų, yra mažiau motyvuoti mokytis, švietimo ir mokymo sistemą palieka anksčiau ir su tokiais kvalifikacija bei gebėjimais, kurie nėra pakankami, kad galėtų visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime;
- (8) pastaraisiais metais valstybės narės į savo švietimo sistemas integravo daug mokyklinio amžiaus migrantų iš trečiųjų šalių (įskaitant pabėgėlius⁷³). Papildomų iššūkių kyla dėl nuo karo Ukrainoje bėgančių asmenų, kurių didelė dalis yra mokyklinio amžiaus vaikai, kuriems reikalinga tikslinė mokymosi parama (įskaitant kalbos mokymąsi mokykloje) ir psichologinė bei socialinė parama;
- (9) 2015 ir 2018 m. PISA taip pat atskleista, kad silpnėja mokinių bendrystės mokykloje jausmas ir kad realiame gyvenime / kibernetinėje erdvėje labai paplitusios patyčios ir jų vis daugėja. Moksliniuose tyrimuose pabrėžiama emocinės, socialinės ir fizinės

⁷² Nors skaitmeniniai įgūdžiai laikytini vienais iš pagrindinių įgūdžių, su jais susiję klausimai nėra tiesiogiai įtraukti į iniciatyvą „Veiksmingi būdai pasiekti gerus mokymosi rezultatus“, nes jau yra kitų iniciatyvų, pavyzdžiui, Skaitmeninio švietimo veiksmų plano, dėmesio centre.

⁷³ Sąvoka „pabėgėlis“ šiame tekste vartojama plačiąja politine prasme, o ne taip, kaip apibrėžta Ženevos konvencijoje ir ES prieglobsčio *acquis*.

gerovės mokyklose svarba siekiant padidinti vaikų ir jaunimo galimybes sėkmingai mokytis ir gyventi. Juose patvirtinama, kad psichikos sveikatos problemos, taip pat smurtas ir patyčios, rasizmas, ksenofobija ir kitokia netolerancija turi pražūtingą poveikį vaikų ir jaunimo emocinei gerovei ir švietimo rezultatams. Iš mokslinių tyrimų rezultatų taip pat matyti, kad palankių sąlygų neturinčioms grupėms kyla didesnis pavojus patirti patyčias, o besimokantys asmenys iš socialiai ir ekonomiškai nepalankioje padėtyje esančių mokyklų turi silpnesnę bendrystės jausmą nei jų bendraamžiai iš turtingesnių šeimų;

- (10) dėl COVID-19 pandemijos šias problemas spręsti dar svarbiau. Keleto tyrimų rezultatai suteikia pagrindo manyti, kad krizė gali padidinti tikimybę, jog besimokantys asmenys, kuriems kyla pavojus atsiskirti nuo mokyklos, iš tikrųjų jos nebaigs, ir kad krizė turėjo neigiamą poveikį besimokančiųjų psichikos sveikatai ir gerovei apskritai;
- (11) 2011 m. Taryba priėmė rekomendaciją dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusiu asmenų skaičių⁷⁴. Europos ir nacionaliniu lygmenimis buvo aktyviai siekiama įgyvendinti rekomendaciją, visų pirma valstybėms narėms vykdant tarpusavio mokymąsi ir keičiantis gerąja patirtimi pagal bendradarbiavimo politikos srityje programą „ET 2020“⁷⁵. Įvairių išteklių, sėkmingų priemonių pavyzdžių ir išteklių medžiagos galima rasti internete pasinaudojant Europos šalių priemonių rinkiniu mokykloms⁷⁶ ir CEDEFOP profesinio rengimo ir mokymo priemonių rinkiniu, skirtu mokyklos nebaigimo problemai spręsti. Iš 2019 m. paskelbto nepriklausomo Rekomendacijos įgyvendinimo vertinimo⁷⁷ aiškiai matyti, kad ši Tarybos rekomendacija ir su ja susijusios ES politikos priemonės paskatino pokyčius švietimo įstaigose bei politikoje ir padėjo mažinti anksti iš švietimo ir mokymo sistemos pasitraukiančių asmenų skaičių. Jame taip pat pabrėžiamos sritys, kuriose reikia dirbuotis toliau;
- (12) pagal programą „Erasmus+“ buvo remiami tarpvalstybiniai įtraukties į įvairius švietimo sektorius projektai, kuriais siekiama spręsti nepakankamų rezultatų ir ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos problemas. 2021–2027 m. laikotarpiu įtraukties yra vienas iš svarbiausių programos „Erasmus+“ prioritetų. Į programą taip pat įtrauktas konkretus politikos prioritetas spręsti nepalankių mokymosi sąlygų, mokyklos nebaigimo ir menko pagrindinių įgūdžių lygio problemas, kad suinteresuotieji subjektai galėtų gauti finansavimą pagal programą „Erasmus+“ ir įgyvendinti politikos rekomendacijas;
- (13) 2014–2020 m. Europos struktūriniai ir investicijų fondai (ESI fondai) sutelkė dideles investicijas, kuriomis siekiama spręsti ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos problemą, remiant įvairius didelio masto projektus, atitinkančius 2011 m. Tarybos rekomendaciją. „Europos socialinis fondas +“ remia asmenis, regionus ir valstybes nares, susiduriančius su skirtingais iššūkiais – nuo atsigavimo po COVID-19 pandemijos iki ES užimtumo, socialinės įtraukties, švietimo ir klimato tikslų

⁷⁴ OL C 191, 2011 7 1, p. 1–6.

⁷⁵ Žr. <https://education.ec.europa.eu/levels/school/early-school-leaving>

⁷⁶ <https://www.schooleducationgateway.eu/lt/pub/resources/toolkitsforschools.htm>

⁷⁷ European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (2019), V. Donlevy, L. Day, M. Andriescu, P. Downes, *Assessment of the implementation of the 2011 Council recommendation on policies to reduce early school leaving: final report* (liet. „2011 m. Tarybos rekomendacijos dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusiu asmenų skaičių, įgyvendinimo vertinimas. Galutinė ataskaita“), Publications Office.

įgyvendinimo. ESI fondų ir 2021–2027 m. sanglaudos politikos fondų intervencinių priemonių programavimas grindžiamas, be kita ko, konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis, parengtomis įgyvendinant Europos semestrą;

- (14) techninės paramos priemone valstybėms narėms suteikiama galimybė paprašius gauti paramą konkrečioms reformoms įvairiose srityse, pavyzdžiui, vaikų švietimo rezultatų gerinimui, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros gerinimui, nacionalinių strategijų ir veiksmų planų, skirtų ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos problemai spręsti ir užkirsti jai kelią, mokytojų įdarbinimo ir profesinio tobulėjimo rėmimo priemonių kūrimui arba mokymo programų reformos rengimui ir įgyvendinimui. Kelios valstybės narės pasinaudojo techninės paramos priemone ir Struktūrinių reformų rėmimo programa (ankstesnė programa) remdamos reformas, kuriomis siekiama užkirsti kelią ankstyvam pasitraukimui (ypač vaikų iš pažeidžiamų šeimų) iš švietimo ir mokymo sistemos;
- (15) vaikams ir paaugliams reikia subalansuoto kognityvinių, socialinių ir emocinių gebėjimų rinkinio, kad jie galėtų pasiekti teigiamų rezultatų mokykloje ir gyvenime. Tarybos rekomendacijoje dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų⁷⁸ apibrėžiami asmeniniai, socialiniai ir mokymosi mokyti gebėjimai. Tai, be kita ko, gebėjimas susidoroti su neapibrėžtumu ir sudėtingumu, palaikyti savo fizinę ir emocinę gerovę, fizinę ir psichinę sveikatą, užmegzti bendradarbiavimą grindžiamus ir teigiamus santykius ir gyventi sveikai bei orientuojantis į ateitį, kartu valdant konfliktus įtraukioje ir palankioje aplinkoje;
- (16) Tarybos išvadose dėl Europos mokytojų ir dėstytojų ateities⁷⁹ pripažįstama, kad mokytojai, dėstytojai ir mokyklų vadovai yra būtina švietimo ir mokymo varomoji jėga, ir pabrėžiamas poreikis toliau plėtoti ir atnaujinti jų gebėjimus. Komunikate dėl Europos švietimo erdvės ir Tarybos rezoliucijoje pripažįstamas itin svarbus mokytojų ir instruktorių vaidmuo;
- (17) Tarybos rekomendacijoje dėl kokybiškų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų⁸⁰ pabrėžiama, kad galimybė visiems vaikams naudotis kokybiškomis ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis prisideda prie jų sveiko vystymosi ir sėkmingo mokymosi, padeda mažinti socialinę nelygybę, taip pat skirtingoje socialinėje ir ekonominėje padėtyje esančių vaikų gebėjimų atotrūkį;
- (18) Tarybos rekomendacijoje dėl mišriojo mokymosi siekiant kokybiško ir įtraukaus pradinio ir vidurinio ugdymo⁸¹ skatinami mišriojo mokymosi metodai, derinant mokyklos vietas ir nuotolinio mokymosi aplinką, taip pat skaitmenines ir neskaitmenines mokymosi priemones, siekiant sukurti atsparesnes ir įtraukesnes švietimo ir mokymo sistemas. Tokia praktika suteikia galimybę taikyti įvairius metodus ir priemones, kad būtų geriau remiami specialiuųjų poreikių turintys arba palankių sąlygų neturinčioms grupėms priklausantys mokiniai ir didinama jų motyvacija mokytis;
- (19) Europos įgūdžių darbotvarkėje⁸² apibrėžiami veiksmai, kuriais siekiama stiprinti tvarų konkurencingumą ir didinti atsparumą, kad būtų galima reaguoti į krizes ir padėti individualiems asmenims bei įmonėms įgyti daugiau ir geresnių įgūdžių, remiantis

⁷⁸ OL C 189, 2018 6 4, p. 1–13.

⁷⁹ OL C 193, 2020 6 9, p. 11–19.

⁸⁰ OL C 189, 2019 6 5, p. 4–14.

⁸¹ COM(2021) 455 *final*.

⁸² COM(2020) 274 *final*.

patirtimi, įgyta per COVID-19 pandemiją. Tarybos rekomendacijoje dėl profesinio mokymo siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo⁸³ siūloma atnaujinta ES politikos vizija dėl profesinio rengimo ir mokymo, kuriai tenka pagrindinis vaidmuo užkertant kelią ankstyvam pasitraukimui iš švietimo ir mokymo sistemos ir kovojant su šia problema, taip pat skatinant lygias galimybes;

- (20) Skaitmeninio švietimo veiksmų plane⁸⁴ nustatyti veiksmai, kuriais siekiama gerinti skaitmeninei pertvarakai reikalingus skaitmeninius įgūdžius bei gebėjimus ir užtikrinti, kad nė vienas besimokantysis nebūtų paliktas nuošalyje ir kad absolventai turėtų darbo rinkoje reikalingų gebėjimų. Jame numatyta parengti bendras gaires mokytojams ir pedagoginiams darbuotojams, siekiant skatinti skaitmeninį raštingumą ir kovoti su dezinformacija, atnaujinti Europos skaitmeninės kompetencijos programą ir parengti planuojamą pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl skaitmeninių įgūdžių ugdymo švietimo ir mokymo srityje gerinimo. Veiksmų plane taip pat raginama panaikinti lyčių nelygybę gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos srityje;
- (21) Tarybos rekomendacijoje, kuria nustatoma Europos vaiko garantijų sistema, valstybės narės raginamos vaikams, kuriems reikia pagalbos (t. y. kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, visų pirma romams), veiksmingai užtikrinti galimybę nemokamai dalyvauti ugdymo ir mokyklinėje veikloje. ES vaiko teisių strategijoje raginama stiprinti įtraukų ir kokybišką ugdymą. Naujojoje ES geresnio interneto vaikams strategijoje raginama kurti skaitmeninę aplinką, kurioje vaikai būtų apsaugoti, įgalinti bei gerbiami, ir pabrėžiama, kad pažeidžiamoje padėtyje esantiems vaikams turėtų būti sudarytos vienodos sąlygos pasinaudoti skaitmeninio dešimtmečio galimybėmis;
- (22) 2020 ir 2021 m. priimtose naujos kartos ES lygybės strategijose ir įtraukties politikos programose⁸⁵ daug dėmesio skiriama lygybės ir įtraukties skatinimui ir kovai su diskriminacija švietimo srityje, teikiant tikslinę paramą nepalankiausioje padėtyje esantiems ir labiausiai diskriminuojamiems asmenims;
- (23) Tarybos rekomendacijoje „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“⁸⁶ rekomenduojama palengvinti jaunimo grįžimą į švietimo ir mokymo sistemą, įvairinant tęstinio švietimo paslaugų pasiūlą ir prireikus užtikrinant neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimą. Be to, iniciatyva ALMA⁸⁷ padedama 18–30 metų amžiaus palankių sąlygų neturintiems nesimokantiems ir nedirbantiems jaunuoliams rasti kelią į savo šalies darbo rinką, derinant švietimo, profesinio mokymo ar užimtumo paramą su praktika kitoje ES valstybėje narėje, kad būtų pagerinti jų įgūdžiai, žinios ir patirtis;
- (24) remiantis patirtimi, įgyta įgyvendinant 2011 m. Tarybos rekomendaciją, ir naujomis įžvalgomis iš mokslinių tyrimų ir konsultacijų su suinteresuotosiomis šalimis, reikia vadovautis platesniu, įtraukesniu ir sistemiškesniu požiūriu į gerus mokymosi rezultatus, kartu siekiant ES lygmens tikslų dėl pagrindinių įgūdžių ir ankstyvo

⁸³ OL C 417, 2020 12 2, p. 1–16.

⁸⁴ COM(2020) 624 *final*.

⁸⁵ 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija (2020), 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas (2020), 2020–2030 m. ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginis planas (2020) ir su juo susijusi Tarybos rekomendacija (2021), 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija (2020), 2021–2027 m. integracijos ir įtraukties veiksmų planas (2021), 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija (2021), 2021–2030 m. ES kovos su antisemitizmu ir žydų gyvenimo puoselėjimo strategija (2021).

⁸⁶ OL C 372, 2020 11 4, p. 1–9.

⁸⁷ Žr. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1549&langId=lt>.

pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos ir visapusiškai įtraukiant gerovės aspektą. Taikant tokį požiūrį turėtų būti užtikrintas gebėjimų, būtinų siekiant sėkmės moksle ir gyvenime, ugdymas ir sudarytos sąlygos prasmingai mokymosi patirčiai, įsitraukimui, platesniam dalyvavimui bendruomenės gyvenime ir perėjimui prie stabilios pilnametystės;

- (25) visoje ES švietimo ir mokymo priemonėmis turi būti sistemingai siekiama mažinti prastų mokymosi rezultatų ir ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos mastą ir skatinti gerus mokymosi rezultatus. Sistemos lygmeniu politikos priemonių nuoseklumas, koordinavimas su kitomis atitinkamomis politikos sritimis (pvz., sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų, užimtumo, būsto, teisingumo, migracijos ir integracijos) ir veiksmingas įvairių subjektų bendradarbiavimas visais lygmenimis (nacionaliniu, regioniniu, vietos, mokyklos) yra būtini siekiant koordinuotai remti vaikus, jaunimą ir jų šeimas. Be to, mokyklos lygmeniu turėtų būti skatinami visos mokyklos bendruomenės dalyvavimu grindžiami metodai, kurie apima visas veiklos sritis (mokymą ir mokymąsi, planavimą ir valdymą ir kt.) ir kuriuos taikant įtraukiami visi pagrindiniai subjektai, t. y. besimokantys asmenys, mokyklų vadovai, pedagoginiai ir nepedagoginiai darbuotojai, tėvai ir šeimos, vietos ir platesnės bendruomenės⁸⁸;
- (26) šioje Tarybos rekomendacijoje visapusiškai laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų,

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS

1. iki 2025 m. atitinkamu lygmeniu parengti arba toliau stiprinti **integruotą ir visapusišką strategiją, kuria siekiama gerų mokymosi rezultatų**, atsižvelgiant į jų švietimo ir mokymo sistemos struktūrą, siekiant atsieti švietimo rezultatus nuo socialinės ir ekonominės padėties, skatinti įtrauktį į švietimo sistemą (be kita ko, sprendžiant segregacijos švietimo srityje problemą) ir toliau mažinti anksti iš mokymo ir švietimo sistemos pasitraukiančių asmenų ir nepakankamus pagrindinius įgūdžius turinčių asmenų skaičių, kaip siūloma priede pateiktuose politikos metmenyse. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas gerovei mokyklose, nes tai yra vienas iš svarbiausių gerų mokymosi rezultatų veiksmų. Į tokią strategiją turėtų būti įtrauktos **prevencinės, intervencinės ir kompensacinės** priemonės (įskaitant priemones, siūlomas pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą), ji turėtų būti **pagrįsta įrodymais** ir joje **universalios priemonės turėtų būti derinamos su tikslinėmis ir (arba) individualizuotomis nuostatomis**, skirtomis besimokantiems asmenims, kuriems reikia papildomo dėmesio ir paramos įtraukioje aplinkoje (pvz., palankių socialinių ir ekonominių sąlygų neturintiems besimokantiems asmenims, migrantams, įskaitant pabėgėlius, arba romų kilmės asmenims, besimokantiems asmenims, kurie turi matomą ir nematomą negalią, specialiųjų švietimo poreikių ar psichikos sveikatos problemų). Tokia strategija taip pat turėtų būti grindžiama struktūrizuotu subjektų, atstovaujančių įvairioms politikos sritims, valdymo lygmenims ir švietimo lygmenims, **bendradarbiavimu**, jai turėtų būti skirtas tinkamas **finansavimas** ir prie jos turėtų būti pridėtas aiškus **įgyvendinimo ir vertinimo** planas;
2. plėtoti ir toliau stiprinti nacionalinio, regionų ir vietos lygmens **duomenų rinkimo ir stebėsenos sistemas**, kurios suteikia galimybę sistemingai rinkti kiekybinę ir kokybinę informaciją apie besimokančius asmenis ir mokymosi rezultatams įtakos

⁸⁸ Žr. apibrėžtį pridedamame Komisijos tarnybų darbiname dokumente.

turinčius veiksmus, ypač apie socialinę ir ekonominę padėtį. Šios sistemos turi atitikti asmens duomenų apsaugos reikalavimus ir nacionalinės teisės aktus. Jos turėtų padėti užtikrinti, kad išskaidyti duomenys ir įvairi informacija būtų prieinami skirtingais politikos lygmenimis ir būtų naudojami prevencijos ir ankstyvosios intervencijos, analizės ir politikos formavimo, valdymo, stebėsenos ir pirmiau minėtų strategijų vertinimo tikslais;

3. įgyvendinant integruotą ir visapusišką strategiją, derinti prevencines, intervencines ir kompensacines priemones, kaip nustatyta priede pateiktuose politikos metmenyse, siekiant remti:
 - 3.1. **besimokančius asmenis**, sistemingai derinant įvairias priemones, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama besimokančiųjų interesams ir poreikiams;
 - 3.2. **mokyklų vadovus, mokytojus, instruktorius ir kitus darbuotojus**, užtikrinant, kad jie turėtų žinių, įgūdžių ir gebėjimų, taip pat pakankamai laiko, erdvės ir tinkamos paramos, kad galėtų veiksmingai dirbti su besimokančiais asmenimis, kuriems gresia atskirtis, prasti mokymosi rezultatai ir mokyklos nebaigimas;
 - 3.3. **mokyklas**, šioms rengiant visos mokyklos bendruomenės dalyvavimu grindžiamą požiūrį į sėkmingą mokymąsi, pagal kurį visi mokyklos bendruomenės nariai (mokyklų vadovai, mokytojai, instruktoriai ir kiti pedagoginiai darbuotojai, besimokantys asmenys, tėvai ir šeimos bei vietos bendruomenė) ir išorės suinteresuotieji subjektai aktyviai bendradarbiaudami skatina gerus visų besimokančiųjų mokymosi rezultatus;
 - 3.4. **sistemos lygmens** priemones, kuriomis siekiama didinti visų besimokančiųjų lygybę ir įtrauktį švietimo ir mokymo srityje ir sėkmingą mokymąsi, be kita ko, sprendžiant klausimus, susijusius su struktūromis ir mechanizmais, kurie gali turėti ypač neigiamą poveikį besimokantiems asmenims, priklausantiems nepalankesnėje padėtyje esančioms grupėms;
4. optimizuoti nacionalinių ir ES **išteklų** naudojimą investicijoms į infrastruktūrą, mokymą, priemones ir išteklius, kuriomis siekiama didinti įtrauktį, lygybę ir gerovę švietimo srityje, įskaitant ES fondus ir ekspertines žinias, skirtas reformoms ir investicijoms į infrastruktūrą, priemones, pedagogiką ir sveikos mokymosi aplinkos kūrimą, visų pirma programą „Erasmus+“, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, „Europos socialinį fondą +“, Europos regioninės plėtros fondą, Skaitmeninės Europos programą, programą „Europos horizontas“, techninės paramos priemonę, Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondą ir kt., ir užtikrinti, kad lėšų naudojimas būtų suderintas su bendra strategija;
5. teikti ataskaitas apie savo strategiją, priemones, kurių imtasi, atitinkamą stebėsenos bei vertinimo sistemą ir skirtą biudžetą pagal Europos švietimo erdvės ir Europos semestro ataskaitų teikimo tvarką.

RAGINA KOMISIJĄ:

1. remti Tarybos rekomendacijos ir susijusių iniciatyvų, pavyzdžiui, Europos vaiko garantijų sistemos, įgyvendinimą, sudarant palankesnes sąlygas valstybių narių ir visų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų tarpusavio mokymuisi ir keitimuisi informacija apie tai, kaip užtikrinti visų asmenų sėkmingą mokymąsi, ir šiuo tikslu:
 - 1.1. įgyvendinti Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030), kai pagrindinės prioritetinės sritys – mažinti ankstyvo

pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos atvejų skaičių, gerinti pagrindinių įgūdžių lygį ir skatinti besimokančių asmenų, mokytojų ir instruktorių gerovę;

- 1.2. įsteigti ekspertų grupę mokymosi aplinkai, skirtai grupėms, kurioms gresia prasti mokymosi rezultatai, ir gerovei mokykloje remti, kuri tęs darbą nustatant gerąją praktiką, susijusią su palankios ir sveikos mokymosi aplinkos kūrimu, psichikos sveikatos, sveikos gyvensenos ir fizinės bei emocinės gerovės skatinimu (be kita ko, sprendžiant potrauminio streso problemą) ir patyčių bei smurto mokykloje prevencija, taip pat teiks pasiūlymus dėl veiksmingo sėkmingos praktikos taikymo mokyklose ir rekomendacijas dėl informuotumo didinimo veiklos ES ir nacionaliniu lygmenimis, ir skatinti jos veiklą;
- 1.3. aktyviai įtraukti jaunimą į Tarybos rekomendacijos įgyvendinimo procesą, be kita ko, plėtojant Europos jaunimo dialogą, siekiant užtikrinti, kad būtų visapusiškai atsižvelgiama į jaunimo, įskaitant jaunuolius iš nepalankioje padėtyje esančių šeimų, nuomonę, požiūrį ir poreikius;
- 1.4. dalytis sėkminga praktika (įskaitant tarpusavio mokymąsi ir tarpusavio mentorystę), gairėmis ir praktinėmis priemonėmis, kuriomis remiamas nacionalinės, regionų ir vietos politikos ir praktikos, įskaitant politiką ir praktiką, skirtas besimokantiems asmenims iš nepalankioje padėtyje esančių šeimų, kūrimas, įgyvendinimas ir vertinimas, pasitelkiant ES švietimo ir mokymo interneto platformas ir bendruomenes, įskaitant „eTwinning“, naująją Europos mokyklinio ugdymo platformą, buvusius programos „Erasmus+“ dalyvius, CEDEFOP ambasadorius, paskirtus spręsti mokyklos nebaigimo problemą, interneto svetainę „Mokymosi kampelis“, kurioje pateikiama daugiakalbė mokymosi apie ES medžiaga;
- 1.5. skleisti informaciją apie galimybes skatinti ir remti įtrauktį, lygybę bei gerovę švietimo srityje ir sudaryti joms sąlygas, pasitelkiant ES fondus, pavyzdžiui, programą „Erasmus+“, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, „Europos socialinį fondą +“, Europos regioninės plėtros fondą, Skaitmeninės Europos programą, programą „Europos horizontas“, techninės paramos priemonę, Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondą ir kt., ir skatinti šiomis galimybėmis naudotis;
- 1.6. remti ES masto mokslinius tyrimus ir apklausas; skatinti kurti mokslinių tyrimų tinklus ir remti mokslinių tyrimų ir politikos atstovų, taip pat mokslinių tyrimų atstovų ir specialistų tarpusavio dialogą;
- 1.7. atsižvelgti į struktūrinį dialogą skaitmeninio švietimo ir įgūdžių klausimais, įskaitant su juo susijusius pasiūlymus dėl Tarybos rekomendacijų;
2. bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis remti rekomendacinės medžiagos ir išteklių, susijusių su sėkmingu visų besimokančiųjų mokymusi (įskaitant migrantų integraciją ir kalbų mokymąsi), rengimą ir sklaidą, be kita ko, toliau plėtojant ir propaguojant Europos šalių priemonių rinkinį mokykloms „Įtraukaus švietimo skatinimas ir mokyklos nebaigimo problemos sprendimas“, Įkvėpiančios įtraukaus ir pilietinio ugdymo praktikos vadovą ir CEDEFOP profesinio rengimo ir mokymo priemonių rinkinį, skirtą mokyklos nebaigimo problemai spręsti;
3. remti pedagoginių darbuotojų ir kitų suinteresuotųjų subjektų profesinio tobulėjimo galimybes:
 - 3.1. dalytis gerąja patirtimi, įgyta įgyvendinant „Erasmus+“ darbuotojų mainų, projektų ir tinklų veiklą, be kita ko, per „eTwinning“ internetinę bendruomenę, „Erasmus+“ mokytojų akademijas ir profesinės kompetencijos centrus;

- 3.2. parengti mokytojams, instruktoriams, mokyklų vadovams ir mokytojus rengiantiems švietimo darbuotojams skirtus atvirus masinio nuotolinio mokymo kursus ir mikrokredencialus, organizuojamus naujojoje Europos mokyklinio ugdymo platformoje, ir skatinti šiais kursais plačiai naudotis;
4. stebėti, kaip Tarybos rekomendacija įgyvendinama per Europos semestrą (be kita ko, pasitelkiant peržiūrėtą socialinių rodiklių suvestinę) ir kuriant Europos švietimo erdvę, ir apie tai teikti ataskaitas;
5. stebėti pažangą siekiant ES lygmens tikslų ir periodiškai apie ją pranešti teikiant ataskaitas dėl Europos švietimo erdvės; apsvarstyti, kaip būtų galima sustiprinti stebėseną ES lygmeniu, visų pirma įvertinant esamus ES lygmens rodiklius ir, kai tinkama ir būtina, siūlant naujus rodiklius, visų pirma susijusius su įtrauktimi ir teisingumu;
6. 2011 m. birželio 28 d. Tarybos rekomendacija dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusiu asmenų skaičių, panaikinama. [Šia rekomendacija panaikinama ir pakeičiama 2011 m. birželio 28 d. Tarybos rekomendacija dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusiu asmenų skaičių, OL C 191, 2011 7 1.]

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė